

interioribus paleis omnino communicat Oriens Africae, et Africa Orienti. Alii quippe hic, alii vero alibi atque alibi hæretici cum diffusa ubique catholica unitate confligunt. Ubique est enim illa de qua exierunt, qui esse ubique minime potuerunt, dicentes secundum id quod de illis prædictum est, « Ecce hic est Christus, ecce illic¹: » alii hoc loco, alio alii variarum præsumptionum, vel potius amputationum proprias particulas ostendentes, atque impia superbia radicem unde fracti sunt abnegantes. Huic ergo Ecclesiae, quæ copiosis successibus, cum dilatatur toto orbe terrarum, ex omni gente, tribu, et lingua, parit multitudinem candidatorum et palmatorum, sicut in Apocalypsi scriptum est, quam nemo numerare potest²: huic, inquam, Ecclesiae cui partem Donati non communicare manifestum est, majores vestri probare debuerunt, quaecumque vera documenta de traditoribus habuerunt. Quod si fecissent, ipsi in illa essent, extra illam vero illi quos accusassent, nunc autem cum accusatos in illa permansisse videamus, quid boni de accusatoribus sentire debemus, quos extra illam videmus? Ac per hoc in illa quadripertita distributione³, ubi dixi cum de traditoribus proferuntur ex utraque parte documenta, aut utraque vera esse aut utraque falsa, aut nostra vera et vestra falsa, aut nostra falsa et vestra vera, cum videres in superioribus tribus vos facillime superari, frustra tibi hoc extremum, quasi qua evaderes, elegisti. Quamvis enim quam impudenter dicatur advertas; tamen ea ipsa vera vestra, si qua essent humana documenta, illi Ecclesiae probari debuerunt, quam probant documenta divina.

LXXVIII. Dic mihi, obsecro te: sed noli offundere nebulas imperitis, ut quoniam traditores accusatos non

¹ Matth. xxiv, 23. — ² Apoc. vii, 9. — Vide lib. i contra Petilian. cap. 2, et lib. ii, cap. 58, et contra Crescon. lib. iv, cap. 57.

vales convincere, identidem velis artes dialecticas accusare; dic ergo, rogo te, causa ista vestra cum veris documentis vestris perducta est ad iudicium transmarinarum Ecclesiarum labore apostolico fundatarum, an non est perducta? Si perducta est, vicistis in eo iudicio, an victi estis? Si vicisse vos dicitis, cur eis Ecclesiis in quarum iudicio vicistis, non communicatis? Si autem, (quod satis ipsa indicat ab eis alienata vestra communio,) victi estis, quid nobiscum vel mala vel bona causa perditam litigatis, id habentes maximum crimen, quod crimine traditorum quos in iudicio transmarinarum Ecclesiarum etiam vera documenta proferentes convincere minime potuistis, orbem christianum perfunditis, quia in ea causa in qua interesse non potuit, elegit iudicibus credere, non accusatoribus victis? Non itaque ideo rei estis, quia bonam causam, ut secundum vos loquar, in transmarino iudicio perdidistis: sed quia crimen reorum, atque ut nimium vobis cedatur, et iudicium, tot innocentibus populis christianis per tot gentes longe lateque diffusis, objicere minime dubitatis. Quorum communioni tanquam frumentis Dominicis cohærendo, et illos viros, sicut dicitis, traditores, et illos malos, sicut arbitramini, iudices, secundum Evangelicas litteras, etiam monente Cypriano, usque ad tempus ventilationis, tanquam paleam tolerare debuistis, ne arcam deserendo periretis. Si autem causa illa vestra cum veris, quod tibi elegisti, documentis suis ad iudicium transmarinarum Ecclesiarum non est perducta, quomodo ab eis potuerunt tot episcopi in suis plebibus constituti causa incognita, et ad se omnino non delata, jure damnari? Aut quomodo debuerunt Afri Christiani, non dico illi qui eos putaverunt innocentes, verum etiam illi si qui eos noverant traditores propter zizania quæ in Ecclesia esse cernebant, a frumentorum tam longe lateque

crescentium, et hos ignorantium, tam manifesta innocentia separari, ut propter crimen alienum, quo pro unitate tolerato non macularentur, violatæ ipsius unitatis crimine damnarentur?

LXXIX. Quid tibi ergo ad causam prodest, hoc ex illis quatuor propositis elegisse, ut vestra documenta sint vera, contra vestros autem quæ proferimus, falsa esse deputentur? Ecce et hic vinceris; quoniam veris quæ putas documentis tuis, non potuerunt, ubi debuerunt, convinci traditores, sive a vestris eadem documenta occulta sint, sive ipsi traditores qualibet astutia se iudicibus occultaverint, sive ab ipsis parvis iudicibus occultati sint. Semen Abrahæ respice, quod in testamento Dei per omnes gentes crescit sicut stellæ cœli, et sicut arena maris¹; et utrum propter occultata quibuslibet causis nescio qua Africana zizania, tam copiosa messis per agrum mundum perire potuerit, aude dicere, aude credere, aude, si ullus inte Dei timor est, cogitare.

LXXX. Exaggeras persecutiones, quas vos pati dicitis, quibus in tam sacrilega et manifesta obstinatione adversus pacem sanctæ Ecclesiæ rebellantibus mirabili mansuetudine parcitur: et dicis in primis partibus epistolæ tuæ, « quod imperatori Constantino Cæciliani crimen cum fieret manifestum, ipse quoque eum, ut Brixie in exilio degeret, sua sententia condemnavit. » In quo te quis dubitet vel falli, vel fallere; quando et Felicem Aptugnensem commemorasti in iudicio proconsulis a Vincentio nescio quode traditione convictum? Ecce ego insero sententiam Æliani proconsulis, qua purgatus atque absolutus est Felix². Si tota gesta vis legere, ex archivo proconsulis accipe. « Ælianus proconsul dixit, Ex professione Cæciliani, qui acta falsa esse dicit, atque epistolæ plurima addita, mani-

¹ Gen. xxii, 17. — ² Consule Optatum, lib. 1.

festum est qua voluntate hæc gesserit Ingentius; et ideo recipietur in carcerem: est enim arctiori interrogationi necessarius. Felicem autem religiosum episcopum liberum esse ab exustione instrumentorum Deificorum manifestum est; cum nemo in eum aliquid probare potuerit, quod religiosas Scripturas tradiderit, vel exusserit. Omnium enim interrogatio supra scripta manifesta est, nullas Scripturas Deificas vel inventas, vel corruptas, vel incensas fuisse. Hoc actis continetur quod Felix episcopus religiosus illis temporibus nec præsens fuerit neque conscientiam commodaverit, neque tale aliquid fieri iusserit.»

LXXXI. Insero etiam rescriptum imperatoris Constantini ad Probianum idipsum attestantis, et quam molesti apud eum majores vestri accusatores innocentium fuerint, ostendentis. « Imperatores Cæsares Flavii, Constantinus, et Maximianus, et Valerius, Licinianus Licinius ad Probianum proconsulem Africae. Ælianus prædecessor tuus, merito, cum vir perfectissimus, Verus, vicarius præfectorum tunc per Africam nostram incommoda valetudine teneretur, ejusdem partibus functus inter cætera etiam id negotium, vel invidiam quæ de Cæciliano episcopo, et Ecclesia catholica videtur esse commota, ad examen suum atque jussionem credidit esse revocandam. Etenim cum jam Superium centurionem, et Cæcilianum magistratum Aptugnitanorum, et Saturninum excuratorem, et Calibium Juniores, ejusdem civitatis curatorem, atque Solonem servum publicum supra scriptæ civitatis, præsentem esse fecisset, audientiam præbuit competentem: adeo ut, cum Cæciliano fuisset objectum quod a Felice eidem episcopatus videretur esse delatus, cuidivinarum Scripturarum proditio atque exustio videretur objecta, innocentem de eo Felicem fuisse constiterit. Denique cum Maximus Ingentium decurionem Ziquensium civitatis epistolam Cæ-

ciliani exduumviri falsasse contenderet, eundem ipsum Ingentium suspensum actis quæ suberant pervidimus, et ideo minime tortum, quod se decurionem Ziquensium civitatis esse asseveraverit. Unde volumus eundem ipsum Ingentium sub idonea prosecutione ad comitatum meum Constantini Augusti mittas, ut illis qui in præsentiarum agunt, atque diuturnis diebus interpellare non desinunt, audientibus, et coram assistentibus apparere et intimari possit, frustra eos Cæciliano episcopo invidiam comparare, atque adversus eum violenter insurgere voluisse. Ita enim fiet, ut omissis sicuti oportet, ejusmodi contentionibus, populus sine dissensione aliqua, religioni propriæ cum debita veneratione deserviat.

LXXXII. Insero adhuc et verba Constantini ex litteris ejus ad Eumalium vicarium, ubi se inter partes cognovisse, et innocentem Cæcilianum comperisse testatur. Cum enim narrasset in his quæ supra locutus est, quemadmodum ad iudicium ejus post episcopalia iudicia partes perductæ fuerint: « In quo pervidi, inquit, Cæcilianum virum omni innocentia præditum, ac debita religioni suæ officia servantem, eique ita ut oportuit servientem: nec ullum in eo crimen reperiri potuisse, eidem apparuit, sicut absentî fuerat adversariorum suorum simulatione compositum. »

LXXXIII. Tu quare non inseruisti sententiam Constantini, qua eum dicis esse damnatum, et Brixie in exilio constitutum, vir disertissime? Quanto congruentius hanc inseruisses, quam nescio quid de Sardicensi concilio, quod nec ad vos, nec ad causam quæ inter nos est et vos, omnino pertinere monstratur? Cur enim fuerit Brixie Cæcilianus, quod vos calumniosissime appellatis exilium, cum suam præsentiam maluit Ecclesiæ deesse quam pacem, quid a me opus est dici; cum tu

interim damnantis imperatoris sententiam nullam recitas, et damnatum ab imperatore Cæcilianum tam temere, non dico audiendum vel dicendum, sed etiam scribendum putas? Verumtamen secundum verba tua, ecce in exilio video Cæcilianum imperatore damnante, saltem responde quo accusante: et modo me interroga, quod in epistola tua post multa similiter inane posuisti: « Quis prolato testamento minus consentit, qui persecutionem patitur, an qui facit? » Hæc certe verba tua sunt. Aspice ergo Cæcilianum persecutionem passum, et sicut ipse dixisti, in exilio constitutum. Aspice etiam vestros, sicut suis verbis imperator ipse testatur, adversus Cæcilianum diuturnis diebus interpellare non desistentes: » et eisdem ipsis verbis tuis interroganti mihi responde: « Quis minus testamento prolato consentit, qui persecutionem patitur, an qui facit? » Diligenter autem perlectis omnibus invenies Cæcilianum a vestris etiam apud imperatorem persecutionem passum: sed non invenies ab imperatore damnatum, imo etiam invenies absolutum.

LXXXIV. Porro si quod tibi pro magno elegisti, ut de criminibus traditorum quæ vos profertis documenta vera sint, quæ autem nos proferimus falsa sint: etiam in eo vos veritas Dei superat, quæ sicut prædixit, ita reddit Ecclesiam in universo mundo fructificantem atque crescentem: quia nihil ei præjudicant alienorum criminum licet vera documenta, quæ propinquiorebus episcopis transmariis, per quos in longinquoeres partes, sive transit talium rerum fama, sive non transit, aut non sunt demonstrata sicut debuerunt, aut non sunt credita quibus demonstrari potuerunt, aut credita et occultata nequaquam ad alios pervenerunt; nec quisquam vel unus homo, quanto minus tantus Christianorum numerus in tot gentibus constitutus, reus potest esse participati sceleris alieni, sive vel

nulla ejus vera documenta cognoverit, vel eum simulata innocentia falsis documentis quisque fefellerit. Si ergo, ut dicere cœperam, in hoc quod tibi pro magno elegisti, ut quæ vos de traditoribus testimonia profertis, vera sint, quæ autem proferuntur contra vos, falsa sint, nihil valeatis adversus Ecclesiam catholicam toto terrarum orbe diffusam, et adversus providentiam Dei, qua « in Christianum nomen, ut tuis verbis utar, totus quotidie vertitur mundus : quanto magis deficitis in accusationibus vestris, cum hanc ipsam traditionem, cujus nomen velut horrentes qui hoc schisma fecerunt, a Christi corpore separatos se ipsos diabolo tradiderunt, multo probabilius, sicut in illis litteris dixi ¹, et nunc dico, nos vobis objicimus, » a quibus nomina et crimina traditorum dici tantummodo audimus, nos autem et gesta ², ecclesiastica quibus de se ipsi confessi sunt et gesta ³ municipalia quibus hoc fecisse leguntur, ostendimus.

LXXXV. Tu vero callidus examinador appensorque verborum, doces nos quid valeat comparativus gradus, et tanquam victor exultas, quod non possem dicere, « traditionem probabilius nos vobis objicimus, » nisi vos nobis eam probabiliter objicere confiterer. « Si enim vos, inquis, probabilius, nos ergo probabiliter. Et hoc doces, quia sic est probabiliter et probabilius, ut si dicas, vere et verius; et quia gradus iste quod ante positum est auget, non quod ante dictum est improbat. » Adjungis alia verba, quibus hoc evidentius intelligamus; ac dicis: « Sic est bene et melius, male et pejus, horribiliter et horribilius sic esse ostendens probabiliter et probabilius. » Unde colligi putas, quia si ego probabilius quod falsum est objicio, superest ut vos probabiliter quod

¹ Vide lib. 1 contra Petilian. cap. 21. — ² Gesta conc. Cirt. supra, cap. 27.
— ³ Gesta apud Zenophil. cap. 29.

verum est objecisse confirmes. Hic ego numquid dico, quod in quæstione vel disputatione ecclesiastica nos artificialia grammaticæ docere conaris, quid valeat comparativus gradus, « quia id quod ante positum est auget, non quod ante dictum est improbat? » Video enim quam hoc inepte tibi objiciam: quod tu videre noluisti, quando mihi anticategoriam velut ex arte rhetorica objiciendam putasti; quod genus quæstionis, ubi dicitur, Non ego feci, sed tu fecisti, etiam in auctoritate prophetica demonstravi.

LXXXVI. Considera tamen diligentius, ne forte invenias in Latinæ locutionis auctoribus, quibus grammaticorum artificialia serviunt, non semper istum gradum quod ante positum est augere, sed aliquando contrario superferri. Cujus locutionis exemplum interim mihi ex Apostoli Epistola occurrit, quam scripsit ad Hebræos. Cum enim loqueretur de benedictione terræ, quæ accepta pluvia fructum reddit; deinde subjecit: « Proferens autem spinas et tribulos, reprobata et maledictioni proxima est cupus jus finis in ultionem. » Quod ne illis quibus loquebatur optasse videretur: « Confisi sumus autem, inquit, de vobis, fratres charissimi; meliora et hærentia saluti ¹. » Attendis certe quomodo hic dixerit, meliora; non quia bona erant quæ supra dixerat, proferre spinas et tribulos, et ustionem mereri; sed magis quia mala erant, ut illis devitatis meliora eligerent et optarent, hoc est, bona tantis malis contraria. Sed forte Apostolum sic audiendum esse arbitraris, quemadmodum de se ipse dicit, tanquam hominem, et si imperitum sermone, sed non scientia ²; et ideo non verborum in eo, sed rerum atque sententiarum auctoritatem putas esse sectandam, bona poni debuisse contendens, ubi posuit ipse meliora. Quid si et ergo jam his litteris assuefactus, et illas quas puer didici oblitus,

¹ Hebr. vi, 7. — ² 2 Cor. xi, 6.

sic dixi ; « Objicitis traditionem , hanc ipsam multo probabilius nos vobis objicimus. » tanquam dicerem , « probabiliter ; » comparativum pro positivo ponens , non quia vos probabiliter , sed magis quia improbabiler : sicut ille meliora , non quia illa erant bona , sed magis quia mala : tu quare tam temere concludis ex hoc confirmasse me , vos probabiliter , quia dixi nos probabilius ?

LXXXVII. Quanquam nec secundum grammaticos in verbo me errasse reprehenderes , si saltem verborum ipsorum auctores vel attente legere , vel memoriter recollere voluisses. Pueriles enim habent litteræ , sed non a puero imperito dictum :

Di meliora piis , erroremque hostibus illum :
Discissos nudis laniabant dentibus artus ¹.

Quomodo ergo *meliora piis* , quasi bona essent istis , ac non potius magna mala , qui *discissos nudis laniabant dentibus artus* ? Jam vides certe , quia sicut iste piis potuit optare meliora , quamvis illa in quorum comparatione optabat , non essent bona : sic et ego potui dicere , « Traditionem probabilius vobis objicimus , » quamvis eam vos nobis non probabiliter objiceretis. Ut omittam quia et probabile quando dicitur , non consequenter est verum ; cum ea dicuntur quæ fieri possunt ac solent , et ideo probantur , hoc est , approbantur et creduntur , etiam si facta non sint : quod autem verum est , cum ostenditur , necessario probabile est , et illo utique probabilius. Recole libros ubi verba didicisti : quam te non fallam , profecto reperies. Unde etiamsi vestros probabiliter nostris traditionem objecisse concederem ; non ideo verum objecisse , contenderem , et recte nos dicerem probabilius hanc objicere : quandoquidem a vobis nominari tantum tradi-

¹ Virgil. Georgic. lib. III, vers 513, 514.

tores solemus audire , nullis autem gestis vel ecclesiasticis , vel publicis , recitari demonstrarique confessos : a nobis autem proferri et gesta publica ubi vestri tradiderunt , et ecclesiastica ubi confessi Deo judici derelicti sunt.

LXXXVIII. Sed non omitto tam manifestum adiutorium tuum , quo nobis etiam nesciens plurimum faves , docendo regulas comparativi gradus : « Quia id quod ante positum est auget , non quod ante dictum est improbat. » Secundum enim hanc regulam tuam , secundum quædam verba tua in epistola tua , sine ulla difficultate obstinuimus causam nostram. Tu enim dixisti in primis partibus litterarum tuarum , velut nostram pertinaciam criminando , « Tot documenta legalia , quod melius et verius est , nobis persuadere non posse. » Ubi ego concludo secundum artificialia tua , jam nos verum et bonum tenere , si quod verius et melius est , nobis persuaderi non potest. Cum ergo nos non rescindamus , ut secundum te loquar , verius et melius baptismum vestrum , quare vos rescinditis verum et bonum nostrum ? Item cum dixisses , « Hoc et nos volumus , ut Christus sit origo , et radix , caputque Christiani : » continuo subjecisti , « sed quærimus per quem hoc melius fiat ? » Quod dicendo utique concessisti , et per malum ministrum bene fieri , sed melius per bonum. Cum itaque nos non rescindimus baptismum , quem per vestrum tanquam per bonum ministrum dari dicitis : quare vos rescinditis baptismum , quem per nostrum tanquam per malum ministrum datum esse contenditis ? Tu enim dixisti : « Quærimus per quem melius fiat. » Et tua regula est , « quia gradus iste quod ante positum est auget. » Unde si per vestrum , sicut putas , melius fit ; ergo et per nostrum bene fit. Ac per hoc quando per nos baptizatum rebaptizatis , id quod ex ista tua regula bene factum esse conceditis , sacrilega præsumptione rescinditis.

LXXXIX. Vereor ne nimis urgeam verecundiam tuam, si ostendam quam leviter et scurriliter quædam etiam verba mea, quæ translate posui¹, frontem pro pudore, os pro sermone, tridens telum pro tripartita oratione, tricipitem bestiam pro errore tribus calumniis adversus tot populorum innocentium sæviente, quasi urbanus et dicax exagitanda putaveris. Serva potius puerilia pueris. Neque enim me movet quod Neptunium telum propter tridentem dicis Episcopum non decere, cum sit et piscatorium, ac per hoc apostolicum, quos suos Apostolos Dominus piscatores hominum fecit². Nam et Deum nostrum Scriptura dicit et alas habere et sagittas, nec tamen Cupidinem colimus³.

XC. Quin etiam me promissam in exordio lenitatem non servasse reprehendis, eo quod Manichæorum facta mentione permotus dixerim⁴, « sicut non potest, quod Dominus ait, Satanæ Satanam excludere⁵, ita non potest error Manichæorum Donatistarum errorem evertere: » quasi Petilianum Satanæ comparaverim, ac non errorem, cujus eum cupio laqueis expediri. Bene quod Apostolus nos adversus tales calumnias communivit eo ipso loco, ubi nos mites, patientes, et modestos esse admonet, quando aliquem dissentientem corripimus. Cum enim dixisset: « Servum autem Domini litigare non oportet, sed esse mi- » tem ad omnes, docibilem, patientem, in modestia cor- » ripientem diversa sentientes: « continuo subjunxit: » Ne » forte det illis Deus poenitentiam ad agnoscendam verita- » tem, et respiscant de diaboli laqueis, captivati ab ipso » secundum ipsius voluntatem⁶. » Ecce Apostolica mansuetudo, cum quibus placide, patienter, modesteque agi

¹ Vide lib. 1 contra Petilian. cap. 27. — ² Matth. 14, 19. — ³ Psal. xvi, 8, xvii, 15, et xxxv 8; Dan xxxii. — ⁴ Vide lib. 1 contra Petilian. cap. 26. — ⁵ Matth. xii, 26. — ⁶ 2 Tim. ii, 24.

præcepit, eos ipsos dicit a diabolo captivatos; nec tamen quam commendabat, amisit lenitatem, quia eam quam docebat, tacere noluit veritatem.

XCI. Sed ipse videris cujus partes agas, qui mea verba velut convitiosa et sæva criminando, eos quos ad disputandum convenire non vis, ad litigandum niteris excitare. Nolo enim dicere, quia et te litigare delectat. Parcius quippe ac verecundius, sed quasi ex obliquo mihi objicis, quæ ad me omnino non pertinent. Quid enim judicem de Manichæorum pestilentiosissima et Christianis omnibus anathemanda vanitate, si tantum dicere solerem, ac non etiam conscriptis libris multis multiplicibusque testarer, ne sic quidem esset adversus me ullus calumniæ vestræ locus. Neque enim me Catholica falso a vobis argui miraretur, a quibus totus christianus orbis cum tot Ecclesiis etiam illis primis Apostolico labore propagatis, falsis criminibus accusatur. Cum vero contra Manichæos, qui me adolescentulum aliquando deceperant, mea tanta scripta qui voluerit legere possit, non usque adeo desipit, ut de me credat potius verbis vestris, quam oculis et sensibus suis.

XCII. « Sed epistolam, inquis, principis vestri, qua nescio quid de te scripsit, cum te ordinari nollet, tenent non pauci nostrorum. » Illam vero minime curarem, nec si ejus, a quo scripta dicitur, non perspicua pro nobis sententia legeretur, illam calumniam falsitatemque condemnans: quanto minus eam curat catholica Ecclesia, cujus causam contra vos agimus, cui tot divinis testimoniis præsidenti, nulla humana de quoquam homine testimonia seu vera seu falsa, qua gaudet auferunt veritatem. Desine talibus: unus homo sum, Ecclesiæ inter nos agitur causa, non mea: Ecclesiæ, inquam, quæ in nullo homine spem ponere a suo didicit Redemptore. Quanquam nec de me

ipso vobis, etiam si meam conversationem nossetis, recte crederetur inimicis mihi. Ad existimationem hominum magna testium qui me noverunt, suppetit copia; ad Dei vero conspectum sola conscientia, quam contra vestras criminationes cum intrepidam geram, non me tamen sub oculis Omnipotentis justificare audeo, magisque ab illo affluentem misericordiae largitatem, quam iudicii summum examen expecto, cogitans quod scriptum est: « Cum rex iustus sederit in throno, quis gloriabitur castum se habere cor? aut quis gloriabitur mundum se esse a peccato¹? »

XCIII. Sed quid ad rem cujus inter nos vertitur quaestio, qualis ipse sim? cum in area Dominica sim stipula, si malus; granum, si bonus. Vos tamen si grana essetis, paleam commixtam, sicut admonet etiam ipse Cyprianus, ante tempus ventilationis non refugeretis. Proinde nos, si quem reperimus in vobis notum hominem malum, recte vobis objicimus. Ibi enim tota defensio vestra consistit, quia propterea vos separastis, ne alienorum peccatorum contagione periretis: unde novum genus areae vos fecisse gloriamini, aut quae solum triticum habeat, aut in qua solum triticum appareat, cui non sit necessarius ventilator, sed perscrutator. Nam et Parmenianus vester praecelaram vestram munditiam velut immunditiae nostrae a contrario comparans², ausus est interponere sententiam prophetae Jeremiae, ubi ait: « Quid paleae cum tritico³? » Quod ille dixit, ut ipsa indicat lectio, adversus eos qui divinis oraculis sua somnia coaequabant. Arrogantia tamen vestra et horrenda superbia Parmeniani litteris declaratur, ubi vos contra Scripturas divinas, et contra monita Cypriani, ante ultimam ventilationem quam mundus expectat, tanquam purgatum a palea triticum praedicavit.

¹ Prov. xx, 8. — ² Vide lib. iii contra Parmenianum, cap. 3. — ³ Jerem. xxiii, 28.

XCIV. Quid ergo dignius adversus hanc fallacissimam elationem, quam causa Maximianensium vobis potuit procurari? Quaecumque in nos dicere tanquam in traditores soletis, in Maximianenses, quos recepistis damnati sunt, graviora dixistis. De Imperatoribus nobis tanquam persecutoribus facitis invidiam: vos apud iudices, quos ipsi Imperatores miserunt, Maximianensibus persecutionem fecistis. Baptismum Ecclesiae dari extra Ecclesiam non posse contenditis: vos baptismum, quem in crimine schismatis Maximianenses dederunt, in receptis eis quibus dederunt, non rescidistis. Si haec pro pace unitatis fieri debuerunt, unde nos accusetis non invenitis: si autem non debuerunt, nos non accusetis, nisi vos ipsos damnaveritis? Nolo te per multa distendas; nam et ego possem breviter ea quae contra te dicta sunt, in memoriam revocare: sed hinc solum cogita, Maximianensium causam tibi ante oculos pone; si de hac nobis respondere potueris, aggredere caetera: si autem non potueris, melius quiescas quam calces adversus stimulum jacias.